

Ecologisch Alternatief
Postbus 14
9550 AA SELLINGEN

datum: 30 november 2021
ons kenmerk: Z/21/137444/D-373404
doorkiesnummer: 0599 32 02 20
uw brief/email van:
uw kenmerk:
bijlagen: --
onderwerp: Schriftelijke raadvragen over bomenkap

Geachte heer/mevrouw,

In uw brief van 1 november 2021 heeft u vragen gesteld over bomenkap in een bosgebied aan het Ruiten A kanaal nabij Laude. Voordat we ingaan op de gestelde vragen, is het goed duidelijkheid te geven over de planologisch-juridische situatie van het betreffende bosperceel.

De gronden waar het over gaat zijn volgens het bestemmingsplan Buitengebied 2009 van de gemeente Vlagtwedde bestemd als Bos. Gronden met deze bestemming zijn bestemd voor a) bosbeheer en houtproductie en b) het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de cultuurhistorische, natuurlijke en landschappelijke waarden van de bosgebieden.

Voor zover wij konden beoordelen is er sprake geweest van dunning van het bestaande bos. Deze werkzaamheden betreffen het normale onderhoud en/of het normale bos- en natuurbeheer. Om deze reden zijn de werkzaamheden niet aanlegvergunningplichtig. Op grond van artikel 4.11 van de APV is het verboden zonder omgevingsvergunning van het bevoegd gezag houtopstanden te vellen of te doen vellen. Echter, indien er sprake is van dunning dan is het verbod niet van toepassing. Er geldt dus evenmin het vereiste van een gemeentelijke kapvergunning.

Al met al is daarom op voorhand de conclusie dat de gemeente in dit geval geen bevoegdheden heeft. Daarom kan ook geen gevolg worden gegeven aan de door de gemeenteraad aangenomen motie om kap tijdens het broedseizoen te verbieden.

Na dit te hebben geconstateerd gaan we hieronder puntsgewijs in op de gestelde vragen.

Vraag 1.
Wie is op het moment de rechtmatige eigenaar?

Antwoord:
Landgoed Heidehof BV.

Vraag 2.
Wie heeft de opdracht voor de grootschalige kap gegeven?

Antwoord:
De eigenaar.

Bezoekadres

Gemeentehuis Sellingen, Dorpsstraat 1, 9551 AB Sellingen
Gemeentehuis Wedde, Hoofdweg 2, 9698 AE Wedde

Telefoon

(0599) 32 02 20

Postadres

Gemeente Westerwolde
Postbus 14, 9550 AA Sellingen

E-mail & website

gemeente@westerwolde.nl
www.westerwolde.nl

Vraag 3.

Waarvoor dient deze grootschalige kap?

Antwoord:

In het bosperceel was sprake van verregaand achterstallig onderhoud. Landgoed Heidehof BV heeft daarom na verwerving van het bos een grootschalige dunning doorgevoerd. Dit is het selectief kappen om de blijvende bomen meer ruimte te geven. Verder wordt hiermee bereikt dat er meer licht op de bodem valt wat een belangrijke voorwaarde is voor de vergroting van de biodiversiteit.

Vraag 4.

De raad heeft de motie van Ecologisch Alternatief om kap te verbieden tijdens het broedseizoen unaniem aangenomen. Bent u ervan op de hoogte dat er toch grootschalig is gekapt in de maanden van het broedseizoen? Zo ja wat heeft u daartegen ondernomen? Zo niet, wat gaat u met deze, voor u nieuwe informatie, ondernemen?

Antwoord:

Zoals hiervoor is aangegeven heeft de gemeente in dit geval geen bevoegdheden en is optreden door de gemeente niet aan de orde. In verband daarmee kan er ook geen toepassing worden gegeven aan de door de gemeenteraad vastgestelde motie.

Dit alles betekent niet dat voorbij kan worden gegaan aan de bepalingen van de Wet natuurbescherming. Deze zijn gewoon van toepassing. Hoewel veel vogelsoorten broeden tussen ongeveer 15 maart en ongeveer 15 juli en anders dan velen denken, kent het zogenaamde "broedseizoen" geen vaste periode. De broedperiode verschilt namelijk per soort en binnen de soort per nest. Het zogenaamde "broedseizoen" bestaat dus niet en wordt ook nergens in de wet genoemd. Van belang is of een vogel aan het broeden is in een boom. Die boom mag op dat moment niet worden gekapt totdat de jongen zijn uitgevlogen. Ook zijn er nesten die jaarrond worden beschermd. Zolang daar geen sprake van is, dan kunnen (even los van de door de raad vastgestelde motie) werkzaamheden ook binnen het "broedseizoen" worden uitgevoerd. De provincie is het bevoegd gezag om toe te zien op de naleving van de Wet natuurbescherming.

Uit informatie bij de provincie is gebleken dat er dit voorjaar meldingen uit het gebied zijn geweest over de bomenkap. De opzichter van de provincie heeft bij controle geconstateerd dat er sprake was van dunning. Er is ook geconstateerd dat er na 15 maart is gekapt, maar volgens de opzichter is er zorgvuldig gehandeld en is niet gebleken van een overtreding van de Wet natuurbescherming.

Daarbij zij opgemerkt dat het verwijderen van bomen op twee plekken tot grote(re) open velden heeft geleid. Wat betreft deze plekken moet op grond van de Wet natuurbescherming binnen twee jaar compensatie plaatsvinden. Dit zal gebeuren door bomen op dezelfde plek of op een andere plek (terug) te planten. Deze werkzaamheden worden niet tot het normale onderhoud en/of het normale bos- en natuurbeheer gerekend. Omdat het vellen van deze houtopstanden onder de werking van de Wet natuurbescherming valt (als opvolger van de Boswet), is het aanlegvergunningstelsel ook hier niet van toepassing.

Vraag 5.

Is er een vergunning voor deze grootschalige kap af gegeven? Zo ja, dan zouden wij deze graag ontvangen. Zo niet, wat gaat u ondernemen om deze schadelijke gang van zaken recht te zetten?

Antwoord:

Zie hierboven.

Voert je mee...

Vraag 6.

Is er een gedegen ecologisch onderzoek gedaan naar dit gebied? Zo ja, dan zouden wij daar een kopie van willen ontvangen. Zo niet, waarom niet?

Antwoord:

In het kader van het nieuwe bestemmingsplan voor het gebied (Natuurbegraafplaats Laude) is er een ecologisch onderzoek uitgevoerd. Zie bijlage.

Vraag 7.

Uit onderzoek van de provincie blijkt dat er een hoge archeologische waarde wordt gegeven aan dit gebied. Men verwacht dat zich in de bodem belangrijke vondsten bevinden. Bent u daarvan op de hoogte?

Antwoord:

Ja, wij zijn hiermee bekend, er is nader onderzoek verricht en de resultaten zijn vertaald in het nieuwe bestemmingsplan voor het gebied.

Vraag 8.

Bent u bekend met de karakteristieke gelaagdheid in dit gebied en met de biodiversiteit die daardoor is ontstaan? Zo niet, gaat u zich daarvan op de hoogte stellen, en hoe? Zo ja, hoe gaat u dit gebied en die biodiversiteit beschermen.

Antwoord:

Ja, wij zijn hiermee bekend. Deze karakteristieke laagte heeft te maken met het beloop van (oude) waterlopen. Een bestemmingsplan dat betrekking heeft op dergelijke karakteristieke laagten bevat regels gericht op bescherming van de laagten die vanuit de natuurlijke oorsprong met een waterloop samenhangen of hebben samengehangen. Deze regels bevatten in elk geval een regeling voor het diepploegen, ophogen, egaliseren en afschuiven van de laagten. Op de verbeelding van het nieuwe bestemmingsplan is deze karakteristieke laagte middels een aanduiding aangeduid en in de regels is daar een beschermende regeling voor opgesteld.

Bij brief van 15 november 2021 heeft u drie aanvullende vragen gesteld. Ook hierop gaan wij hieronder puntsgewijs in.

Vraag 1.

Heeft uw college een omgevingsvergunning afgegeven voor deze grootschalige kap? Zo ja, zijn aan deze omgevingsvergunning voorwaarden verbonden?

Antwoord:

Zie hierboven.

Vraag 2.

Is de door de Provincie Groningen gevraagde ecologische rapportage inmiddels beschikbaar?

Antwoord:

Zie hierboven.

Vraag 3.

Bent u ervan op de hoogte dat er inmiddels grote kale plekken in dit bos zijn ontstaan, er dus ook veel planten en dieren verloren zijn gegaan, dat er grote machines aan het werk zijn en er enorme heuvels zand zijn gestort en vermoedelijk zonder vergunning? Zo ja, wat heeft u daartegen ondernomen? Zo niet, wat gaat u daartegen ondernemen?

Voert je mee...

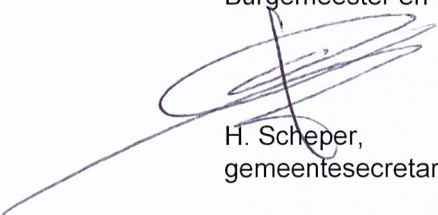

Antwoord:

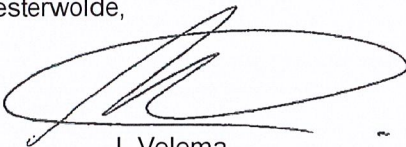
Bij controle (op 18 november 2021) is gebleken dat een aantal werken/werkzaamheden waren en werden uitgevoerd zonder dat daarvoor een omgevingsvergunning (aanlegvergunning) was aangevraagd c.q. verleend. De initiatiefnemer is gesommeerd om per direct de werken/werkzaamheden te (laten) staken en gestaakt te houden en een aanvraag te doen voor de werken/werkzaamheden die zijn uitgevoerd en die hij nog wenst uit te voeren.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Westerwolde,

H. Scheper,
gemeentesecretaris

J. Velema,
burgemeester

Voert je mee...

ACTUALISATIE QUICKSCAN FLORA EN
FAUNA

BOSGEBIED TEN ZUIDEN VAN RUITEN AA
KANAAL

TE LAUDE

Ecologie

Rapportage actualisatie quickscan flora en fauna

Bosgebied ten zuiden van Ruiten AA kanaal te Laude

Opdrachtgever	Landgoed Heidehof Provincialeweg 2 9463 TK Eext
Rapportnummer	6686.003
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	24 juni 2019
Vestiging	Overijssel Wilhelm Röntgenstraat 7a 8013 NE Zwolle 038 - 7820540 zwolle@econsultancy.nl
Opsteller	F.M. van der Heide, MSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	ing. R.J. Stoffer
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	4
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	6
4	OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	7
	4.1 Zorgplicht	7
	4.2 Soortenbescherming	7
	4.3 Gebiedenbescherming	8
	4.4 Houtopstanden	9
5	AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN	10
	5.1 Vogels	10
	5.2 Vleermuizen	11
	5.3 Grondgebonden zoogdieren	12
	5.4 Reptielen, amfibieën en vissen	13
	5.5 Ongewervelden	14
	5.6 Vaatplanten	14
6	TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING	15
	6.1 Broedvogels	15
	6.2 Vleermuizen	15
	6.3 Grondgebonden zoogdieren en amfibieën	16
	6.4 Overige soort(groep)en	17
7	TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING	18
	7.1 Natura 2000	18
	7.2 Natuurnetwerk Nederland	19
8	HOUTOPSTANDEN	21
9	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	22

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming
 Bijlage 2 verklarende woordenlijst

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Landgoed Heidehof opdracht gekregen voor het uitvoeren van een actualisatie quickscan flora en fauna in het bosgebied ten zuiden van het Ruiten AA kanaal te Laude.

De actualisatie quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermd status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000-gebieden, op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland en/of houtopstanden die middels de Wet natuurbescherming zijn beschermd.

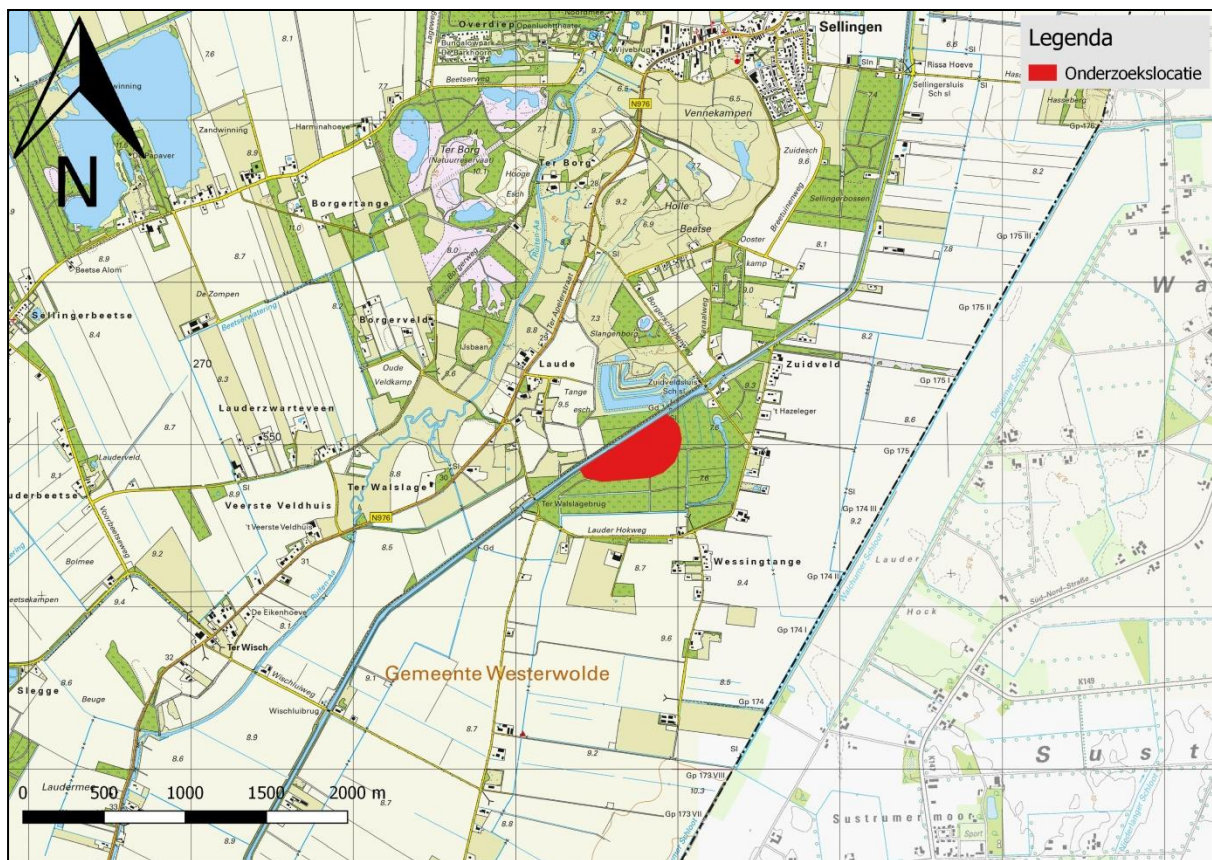
Econsultancy heeft in 2018 reeds een quickscan flora en fauna (rapportnummer 6686.001 versie D2, d.d. 6 juni 2018) uitgevoerd binnen een deel van de onderzoekslocatie. Onderhavig rapport betreft een actualisatie van het betreffende rapport, wegens uitbreiding/wijziging van het ontwerp en de bijbehorende onderzoekslocatie. Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 14,4$ ha) ligt in het bosgebied ten zuiden van het Ruiten AA kanaal, circa 950 meter ten zuidoosten van de kern van Laude. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

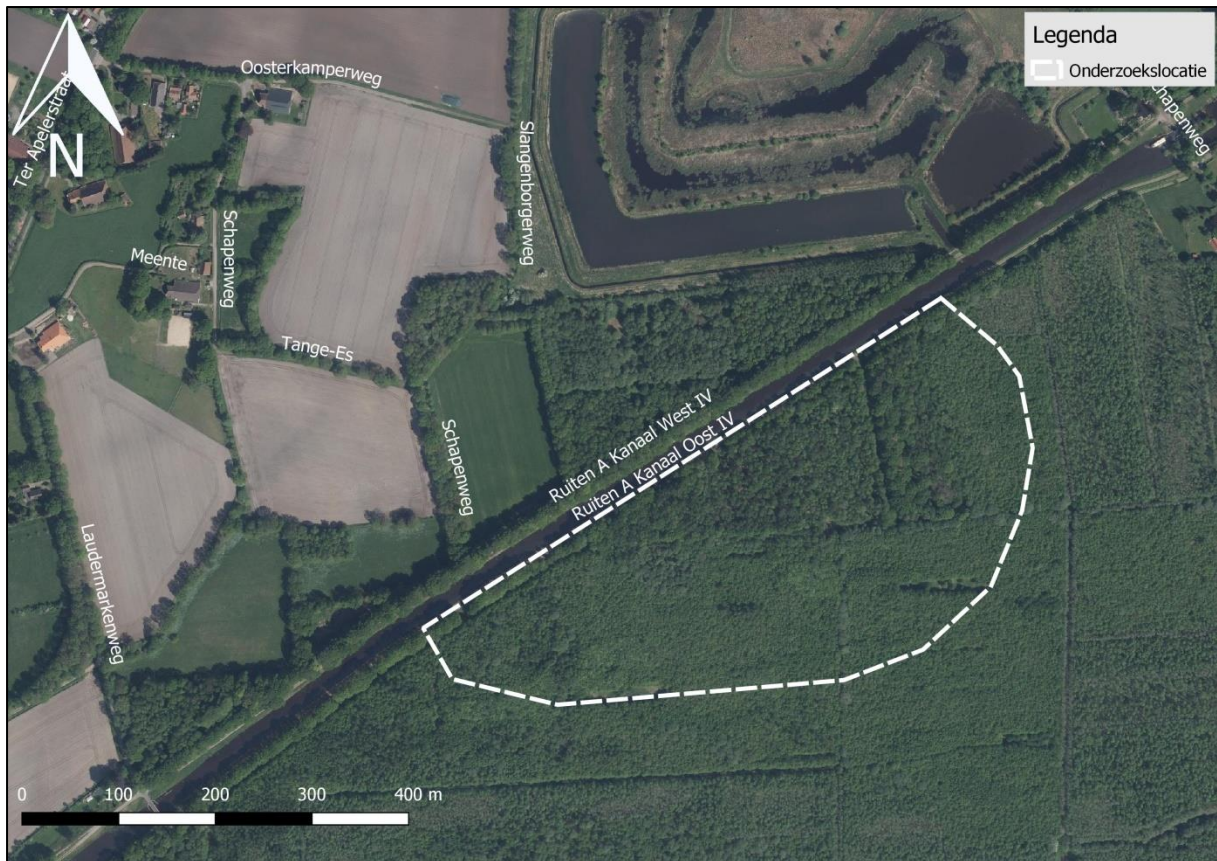
Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 272.265$, $Y = 549.940$. De onderzoekslocatie is aan de westzijde uitgebreid met circa 5 ha ten opzichte van de onderzoekslocatie ten tijde van de voorgaande quickscan flora en fauna.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft een bosgebied ten zuiden van de Ruiten AA, en maakt deel uit van een groter bosareaal (circa 70 ha), eigendom van de familie Spielman. De onderzoekslocatie bestaat uit beuken-, dennen- en eikenbos. De onderzoekslocatie heeft de status “Bos- en Natuurgebieden buiten het NNN”. Dergelijke gebieden zijn beschermd middels gemeentelijke bestemmingsplannen. De directe omgeving van de onderzoekslocatie bestaat in alle windrichtingen voornamelijk uit kleinschalig open agrarisch landschap. De dichtstbijzijnde grotere plaats betreft Musselkanaal, circa 8,5 km ten westen van de onderzoekslocatie.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek (d.d. 6 juni 2019).

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Bestaande entree op het noordoostelijke deel.

Figuur 4. Omgewaaide boom langs bomenlaan.

Figuur 5. Productiebos bestaand uit voornamelijk eik, met ondergroei van varen.

Figuur 6. Bomenrij met onder andere berk.

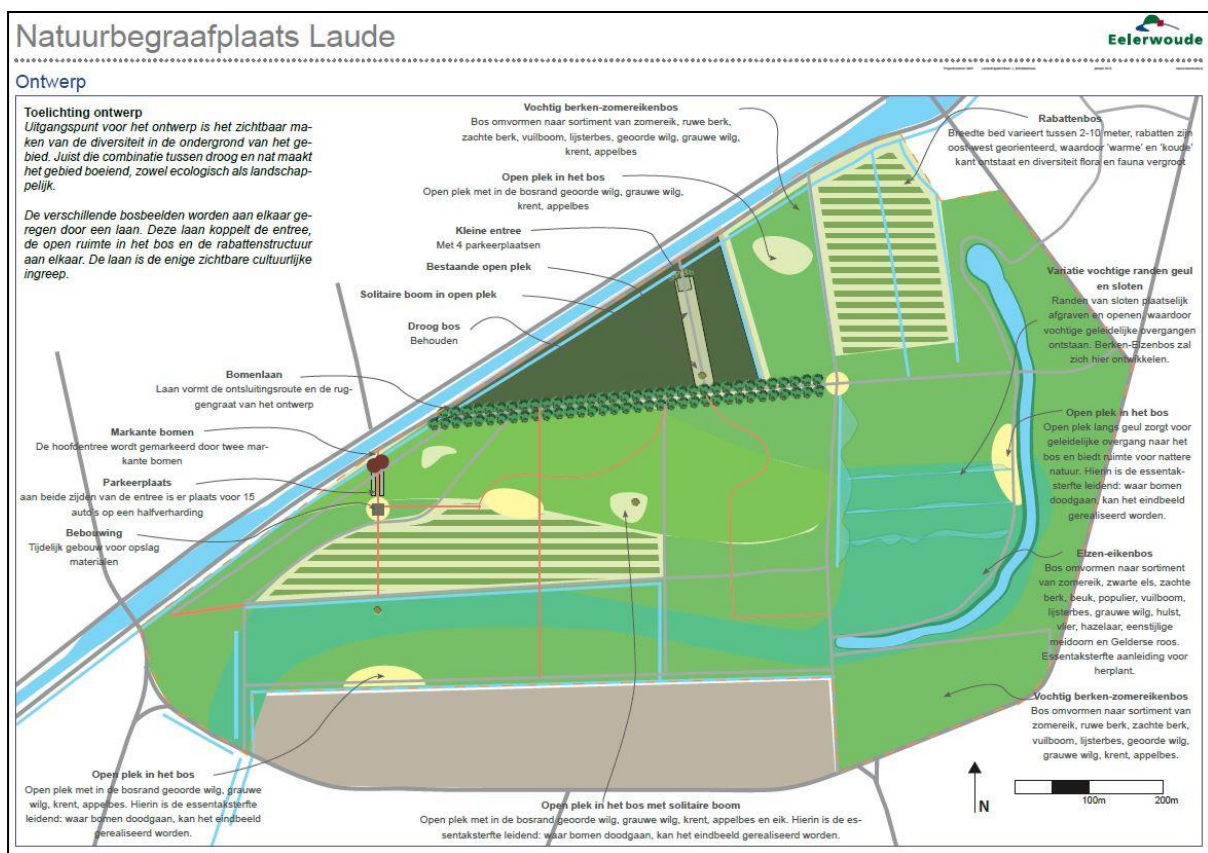
Figuur 7. Locatie van te realiseren hoofdentree op het westelijke deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 8. Rijen van gemengd productiebos, zonder ondergroei.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens een natuurbegraafplaats te realiseren binnen de onderzoekslocatie, in de gemeente Vlagtwedde. Om dit mogelijk te maken moet de onderzoekslocatie een nieuwe bestemming krijgen. De huidige bestemming is natuurgebied. In de nieuwe situatie zal de bestemming tweezijdig zijn, te weten natuurgebied en begraafplaats. Daarnaast wenst Landgoed Heidehof een duurzaam tijdelijk gebouw te realiseren. Dit gebouw dient ruimte te bieden om mensen te ontvangen voor een gesprek of om gebruik te maken van het toilet tijdens een bezoek. Bij de hoofdentree wordt een oprijlaan, bestaand uit halfverharding, gerealiseerd met de mogelijkheid voor parkeren van in totaal 15 auto's. Bij de kleine entree worden vier parkeerplaatsen gerealiseerd. Het volledige ontwerp is weergegeven in figuur 9.

Figuur 9. Visuele weergave van het ontwerp.

Op het moment van schrijven is er nog geen concreet bosbeheerplan opgesteld voor de onderzoekslocatie. Voor onderhoud van de onderzoekslocatie wordt uitgegaan van een eerste dunning waarbij 15% van de slechte bomen wordt gekapt. De volgende dunning vindt dan 5 jaar later plaats. Er worden geen bomen gekapt uit noodzaak van begraven. Het te delven graf heeft doorgaans een oppervlakte van 2 m². Hierbij worden de humuslaag en het gele zand gescheiden. Bij het sluiten van het graf wordt de grond in dezelfde volgorde teruggebracht. Dit openen en sluiten van graven kan met de hand en met een kleine graafmachine.

Naast de mogelijke effecten van de voorgenomen werkzaamheden op beschermde soorten, gebieden en/of houtopstanden binnen de onderzoekslocatie zijn er ook eventueel effecten als gevolg van toenemende bezoekersaantallen. Op basis van gegevens van de natuurbegraafplaats Hillig Meer, tevens in beheer bij de opdrachtgever zijn de volgende bezoekmomenten te verwachten:

- het uitkiezen van een graf;
- de feitelijke begrafenis;
- bezoekmomenten na de begrafenis.

Het uitkiezen van het graf wordt doorgaans – vaak bij leven - door de cliënt(en) zelf gedaan, waarbij uit gegaan mag worden van 1 auto. Tijdens de begrafenis variëren de bezoekersaantallen tussen 2 tot 120 bezoekers. Gemiddeld zullen er per begrafenis 17 auto's de onderzoekslocatie aandoen. Tijdens bezoekmomenten komt het aantal uit op circa 16 auto's per weekend. De opdrachtgever gaat uit van gemiddeld 35 begrafenissen per jaar na 3 jaar opstartfase.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 6 juni 2019. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Groningen opgevraagd. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Wet natuurbescherming bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving. De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij soortenbescherming ligt grotendeels bij de provincies. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebiedenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

4.1 Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd. Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

In bijlage 1 wordt dit artikel nader toegelicht.

4.2 Soortenbescherming

Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingsregimes. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In bijlage 1 worden deze artikelen nader toegelicht.

4.3 Gebiedenbescherming

Indien een plangebied in of nabij een beschermd gebied is gelegen, dan dient te worden bepaald of er een (extern) effect valt te verwachten. Het gaat daarbij om Natura 2000-gebieden en gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland.

4.3.1 Natura 2000

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Met Natura 2000 wil men deze flora en fauna duurzaam beschermen. De staatssecretaris van Economische Zaken heeft voor Nederland ruim 160 Natura 2000-gebieden aangewezen. Gezamenlijk hebben ze een oppervlak van ruim 1,1 miljoen hectare. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die zijn aangewezen op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het doel van Natura 2000 is het keren van de achteruitgang van de biodiversiteit.

Binnen een gebied kan spanning optreden tussen economie en ecologie. In een zogenaamd beheerplan leggen Rijk en provincies vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met alle direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven ze invulling aan beleven, gebruiken en beschermen. Daar draait het om in de Nederlandse Natura 2000-gebieden (bron: Regiegroep Natura 2000).

Het is krachtens de Wet natuurbescherming verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen (artikel 2.7, lid 2).

Handelingen die een negatieve invloed hebben op Natura 2000-gebieden, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door de desbetreffende provincie.

4.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Conform artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming dragen Gedeputeerde Staten in hun provincie zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk,

genaamd 'Natuurnetwerk Nederland'. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren.

De planologische begrenzing en beschermingsregimes van het Natuurnetwerk Nederland loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen.

4.4 Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat. In bijlage 1 (tabel V) worden de regels nader toegelicht.

Wanneer houtopstanden geveld worden, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van de desbetreffende provincie (artikel 4.2 Wnb). Op basis van deze melding wordt door de provincie beoordeeld of de voorgenomen velling aanvaardbaar is in het kader van natuur- en landschapswaarden. Indien er geen bezwaar is om de houtopstanden te kappen, verplicht artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand op dezelfde grond houtopstanden opnieuw aan te planten. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Indien bij de voorgenomen ontwikkeling herplantplicht geldt, maar niet voldaan kan worden aan de herplantplicht op de projectlocatie zelf, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden met betrekking tot de herplantplicht bij de desbetreffende provincie. De provincie toetst vervolgens of voldaan wordt aan de bij de provinciale verordening gestelde regels voor herbeplanting op andere perceelsgronden. Deze regels hebben onder andere betrekking op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de te vellen houtopstand. Tevens kan ontheffing verleend worden van herplantplicht ter plaatse, indien gewerkt wordt via een door het ministerie goedgekeurde gedragscode die gebruikt mag worden door een van de betrokken partijen voor een wijze van vellen en een wijze van herplanten.

5 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen plannen een negatief effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. In hoofdstuk 6 wordt beschreven welke juridische implicaties dit voor het project heeft.

5.1 Vogels

5.1.1 Broedvogels (nesten jaarrond beschermd)

Binnen het agrarische buitengebied kunnen dit zijn: boomvalk, buizerd, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw. Van deze soorten kunnen de boomvalk, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, steenuil, wespendif en zwarte wouw op voorhand worden uitgesloten. Het habitat binnen en in de directe omgeving van de onderzoekslocatie is ongeschikt voor deze soorten wegens het ontbreken van menselijke bebouwing, open bos, solitaire bomen of (half)open gebieden.

Buizerd

Ten tijde van de voorgaande quickscan konden overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de buizerd redelijkerwijs worden uitgesloten wegens het feit dat het zuidelijke deel van de onderzoekslocatie bestaat uit dicht (productie)bos, alleen de noordzijde van het noordelijk deel van de onderzoekslocatie bestaat uit een bosrand en er tijdens het veldbezoek geen nestplaatsen zijn waargenomen. Ten tijde van het veldbezoek van onderhavige quickscan zijn opnieuw geen nestplaatsen aangetroffen. De onderzoekslocatie is niet veranderd ten opzichte van het voorgaande bezoek. Tevens zijn er geen waarnemingen van een territorium of nestplaats gemeld. Daarom kunnen overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de buizerd wederom worden uitgesloten.

Havik

De onderzoekslocatie is niet veranderd sinds het vorige bezoek en is daarmee nog steeds geschikt. Alleen de bomen op het noordelijke deel van de onderzoekslocatie is geschikt voor de havik. Tijdens het veldbezoek zijn opnieuw geen vaste nest- of verblijfplaatsen waargenomen. Volgens gegevens van de NDFF bevindt er zich een vastgesteld territorium binnen het noordelijk deel van de onderzoekslocatie. Volgens de NDFF is de havik recent waargenomen in de omgeving van de onderzoekslocatie. Op basis van deze gegevens is een overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vaste nestplaatsen van de havik niet uit te sluiten (zie hoofdstuk 6).

Sperwer

De sperwer broedt voornamelijk in dicht jong naaldbos. Dit is niet aanwezig binnen de onderzoekslocatie. De onderzoekslocatie is niet veranderd sinds het vorige bezoek en is daarmee nog steeds matig geschikt voor de sperwer. In de NDFF staan geen (nieuwe) waarnemingen van de sperwer binnen de onderzoekslocatie. Er staan waarnemingen van de sperwer in het NDFF, gemeld in 2019 op circa 800 meter ten zuiden van de onderzoekslocatie. Op basis van het veldbezoek, de meldingen in de NDFF en "expert judgement" kan nog steeds geconcludeerd worden dat overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de sperwer redelijkerwijs uitgesloten zijn.

5.1.2 Algemene broedvogels

De beplanting op de onderzoekslocatie kan nestgelegenheid bieden aan broedvogelsoorten zoals fitis, grote bonte specht, diverse meesachtigen, merel, roodborst, vinkachtigen en zwartkop. De nesten van deze soorten zijn alleen beschermd op het moment dat ze als zodanig in gebruik zijn. Overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming zijn te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

De broedvogels waarvan het nest in uitzonderlijke gevallen eveneens jaarrond is beschermd, zijn voornamelijk holenbroeders, zoals spechten en mezen, of makers van grote nesten, zoals ekster en zwarte kraai. Het gaat hierbij om algemeen voorkomende soorten, die ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid hebben. De onderzoekslocatie maakt deel uit van een 70 hectare groot bosperceel, daarom is er in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de nesten van genoemde soorten op de onderzoekslocatie een jaarrond beschermde status zouden moeten hebben. Het werken buiten het broedseizoen is voldoende om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

5.2 Vleermuizen

Aangezien de onderzoekslocatie een bosperceel betreft en enkel bestaat uit bomen kunnen gebouw-bewonende vleermuissoorten uitgesloten worden. Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende boombewonende vleermuissoorten kunnen voorkomen: baardvleermuis, Brandt's vleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. De NDFF meldt waarnemingen van baardvleermuis, Brandt's vleermuis, gewone grootoorvleermuis en watervleermuis in de afgelopen 5 jaar in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

De aanwezige bomen op de onderzoekslocatie zijn voor zover mogelijk onderzocht op holtes, spleten en/of loshangend schors, wat kan dienen als potentiële vaste rust- en verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen. Aangezien de onderzoekslocatie circa 14,4 hectare bos betreft zijn niet alle bomen individueel onderzocht. De bomen op het zuidelijke deel van de onderzoekslocatie zijn niet geschikt als vaste rust- of verblijfplaats. De bomen op het noordelijke deel zijn ouder en groter en mogelijk wel geschikt als vaste rust- of verblijfplaats. De onderzoekslocatie is voor een groot deel aan de noordzijde uitgebreid. De kans op overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van boombewonende vleermuizen is daarom nog steeds niet op voorhand uit te sluiten (zie hoofdstuk 6).

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

De onderzoekslocatie is omgeven door bos. Eventuele verblijfplaatsen hierin ondervinden door de afstand tot de onderzoekslocatie en de aard van de ingreep, geen hinder van de voorgenomen ingreep.

Foerageerhabitat

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen als baardvleermuis, Brandt's vleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis om te foerageren. Ondanks de verandering in het planontwerp zullen de plannen echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. In de directe omgeving is meer geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig. Het betreft bijvoorbeeld het aangrenzende bosperceel, het Ruiten AA kanaal en helofytenfilter.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Indien de bomen(rijen) langs het Ruiten AA kanaal, bij de verscheidene ingangen tot het bosgebied en binnen het bosgebied zelf gehandhaafd blijven worden door de herinrichting van de onderzoekslocatie geen vliegroutes verstoord (zie hoofdstuk 6).

5.3 Grondgebonden zoogdieren

Alle zoogdieren in Nederland zijn beschermd. Voor sommige algemeen voorkomende soorten geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Op deze wijze is er onderscheid te maken in streng beschermde en minder streng beschermde soorten.

5.3.1 Streng beschermde soorten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF ligt de onderzoekslocatie binnen het verspreidingsgebied van de volgende streng beschermde grondgebonden zoogdieren: das, eekhoorn, grote bosmuis en steenmarter.

Das

De das komt volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF voor in de omgeving. Het noordelijk deel van de onderzoekslocatie heeft enig reliëf en/of schuilmogelijkheden welke kunnen dienen als vaste rust- en verblijfplaats voor dassen. Tijdens het veldbezoek van beide quickscans zijn op de onderzoekslocatie en de directe omgeving geen loop- of eetsporen, burchten, latrines en/of wissels aangetroffen die duiden op de aanwezigheid en/of het gebruik van de onderzoekslocatie door de das. In de NDFF staan geen waarnemingen van dassen in of nabij de onderzoekslocatie in de afgelopen 5 jaar. Dassens zullen eerder hun leefgebied hebben in de nabij gelegen natuurgebieden en de aangrenzende weilanden. Verstoring ten aanzien van de das als gevolg van de voorgenomen ingreep is niet aan de orde.

Eekhoorn

De onderzoekslocatie is enkel uitgebreid ten opzichte van het eerdere ontwerp en vormt daarom nog steeds geschikt habitat voor de eekhoorn. Tijdens de quickscan zijn geen nesten van eekhoorns aangetroffen, zodat de aanwezigheid van een vaste- rust of verblijfplaats van eekhoorn in deze bomen kan worden uitgesloten. Gezien de grootte van de onderzoekslocatie konden niet alle bomen individueel onderzocht worden gedurende het veldbezoek. In de NDFF staan enkele meldingen van eekhoorns in de omgeving van de onderzoekslocatie. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de eekhoorn zijn daarom niet geheel uitgesloten (zie hoofdstuk 6).

Grote bosmuis

De grote bosmuis komt voor in verscheidene biotopen, zo lang er maar voldoende dekking is. De voorkeur gaat uit naar oude open eiken- en beukenbossen met weinig ondergroei. Het type habitat binnen de onderzoekslocatie is niet veranderd en daarom nog steeds ongeschikt voor de grote bosmuis. Het zuidelijke deel van de onderzoekslocatie bestaat uit jong productiebos, het noordelijke deel bestaat uit onder andere ouder eiken- en beukenbos met relatief veel ondergroei. Dit maakt beide delen van de onderzoekslocatie ongeschikt als leefgebied voor de grote bosmuis. Tevens is de soort volgens het Uitvoerportaal van de NDFF de afgelopen 5 jaar niet binnen of in de directe omgeving van de onderzoekslocatie waargenomen. Daarom zijn er redelijkerwijs geen overtredingen van de Wet natuurbescherming te verwachten ten aanzien van de grote bosmuis.

Steenmarter

Steenmarters gebruiken hoozolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. De onderzoekslocatie vormt door het ontbreken van bebouwing geen geschikt habitat voor de steenmarter. Er zijn de afgelopen 5 jaar tevens geen waarnemingen van steenmarters gemeld binnen of in de directe omgeving van de onderzoekslocatie. Kortom, de onderzoekslocatie wordt niet gebruikt door de steenmarter. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de steenmarter zijn dan ook uitgesloten.

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat kan het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.3.2 Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als egel, konijn, egel, en diverse muis- en spitsmuissorten. Door de voorgenomen werkzaamheden bestaat de kans dat holen van deze soorten worden vergraven (zie hoofdstuk 6)

5.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt de levendbarende hagedis in de omgeving van de onderzoekslocatie voor. Volgens het NDFF zijn er in de afgelopen 5 jaar op circa 1,0 km ten oosten van de onderzoekslocatie meerdere waarnemingen van levendbarende hagedissen gedaan. Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Binnen de onderzoekslocatie is dergelijk habitat niet aanwezig. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde reptielen zijn uitgesloten.

Amfibieën

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF en RAVON komen de bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander in de omgeving van de onderzoekslocatie voor. De afgelopen 5 jaar staan er in de NDFF meldingen van waarnemingen van de bruine kikker, gewone pad, groene kikker, heikikker en kleine watersalamander binnen of in de directe omgeving van de onderzoekslocatie. De waarnemingen van de heikikker en kleine watersalamander zijn afkomstig van de Slangenborg, circa 800 meter ten noorden van de onderzoekslocatie.

Doordat wateroppervlakten als poelen, sloten en plassen op de onderzoekslocatie ontbreken zijn voortplantingsmogelijkheden voor amfibieën op de onderzoekslocatie uitgesloten.

De onderzoekslocatie vormt geschikt landhabitat voor algemene amfibieënsoorten als bastaardkikker, bruine kikker en gewone pad. De onderzoekslocatie is aan de oost- en zuidzijde omsloten door een sloot. De sloot kan onderkomen bieden aan beide soorten. Op de onderzoekslocatie kunnen deze soorten beschutting vinden tussen de ruigte en onder de takkenhopen.

Voor de te verwachten soorten geldt in het kader van de Wet natuurbescherming, waardoor een ont-heffing bij verstoring niet noodzakelijk is. Het is echter bij de voorgenomen werkzaamheden wel zaak om aandacht te schenken aan de zorgplicht (zie hoofdstuk 6).

Vissen

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater op de onderzoekslocatie kan deze soortgroep buiten beschouwing worden gelaten.

5.5 Ongewervelden

Libellen

Er zijn slechts enkele libellensoorten die binnen de Wet natuurbescherming een strenge bescherming genieten. Deze zijn voor wat betreft hun verspreiding gebonden aan specifieke habitateisen. Het habitat binnen de gewijzigde onderzoekslocatie is ongeschikt voor dergelijke beschermde libellensoorten. Beschermde soorten zijn op de onderzoekslocatie niet te verwachten.

Voor libellen geldt dat water nodig is ter voortplanting. Gezien het ontbreken hiervan kan gesteld worden dat deze soortgroep niet in staat is zich in de huidige situatie te vestigen.

Dagvlinders

Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij het habitat is het belangrijk dat aan de eisen van alle stadia van de vlindersoort wordt voldaan. Voor de beschermde soorten in Nederland geldt dat deze veelal gebonden zijn aan zeldzame waardplanten, die vaak alleen in natuurterreinen zijn te vinden.

Uit waarnemingen van de NDFF blijkt dat de streng beschermde grote weerschijnvlinder tussen 2010 en 2013 in totaal 9 keer is waargenomen in het bosgebied ten noorden van het Ruiten AA kanaal. Het ging om maximaal 3 individuen. Boswilg en grauwe wilg zijn de waardplant van de grote weerschijnvlinder. Deze waardplanten komen in het noordelijk deel van de onderzoekslocatie voor. Het is daarom niet volledig uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van de grote weerschijnvlinder. Gezien het kleine aantal waargenomen individuen en het feit dat de soort na 2013 niet meer in het gebied is waargenomen is het uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie een (deel)populatie van de soort aanwezig is. Daarnaast blijft er, gezien de aard en omvang van de ingreep, voldoende geschikt habitat aanwezig voor de grote weerschijnvlinder aanwezig.

Gezien de waarnemingen in de NDFF en de aanwezige planten is het uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een andere beschermde vlindersoort.

Overige soorten

Overige beschermde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren, zijn op de onderzoekslocatie uit te sluiten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de onderzoekslocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

5.6 Vaatplanten

Het noordelijke deel van de onderzoekslocatie bestaat uit oud gemengd loofbos met o.a. eiken, beuken, berken en wilgen. Hier is ondergroei aanwezig in de vorm van met name braamstruik en varens. Het zuidelijke deel van de onderzoekslocatie bestaat uit productiebos met nauwelijks ondergroei. De planten op de onderzoekslocatie geven aan dat de bodem voedselrijk, zuur en vochtig is. In dergelijke vegetatietypen zijn geen beschermde soorten te verwachten. De meeste beschermde vaatplanten en de daarbij horende specifieke groeiomstandigheden zijn zeldzaam te noemen en zijn op de onderzoekslocatie niet aanwezig. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde vaatplanten waargenomen.

6 TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit soortbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming optreden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Wet natuurbescherming en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgtraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Wet natuurbescherming op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van ontheffingen.

6.1 Broedvogels

6.1.1 Jaarrond beschermde broedvogels

Havik

Voor de aanleg van het gebouw, de entree met parkeerplaatsen en het dunnen van het bos geldt dat vastgesteld zal moeten worden of binnen 75 meter van het gebouw, parkeerplaatsen of in de te kappen bomen zich een of meerdere nesten van de havik bevinden. Voor het vaststellen van een nest dient er een broedvogelinspectie uitgevoerd te worden ten aanzien van de havik. Dit dient te gebeuren tijdens het broedseizoen van de havik, dit loopt van maart tot in mei. Indien er een nest aangetroffen wordt zal er ten aanzien van de ingreep een alternatieven afweging gemaakt moeten worden.

6.1.2 Algemene broedvogels

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Indien werkzaamheden binnen broedvogelseizoen plaatsvinden dient er eerst een broedvogelinspectie plaats te vinden

Met betrekking tot het verwijderen van de aanwezige beplanting buiten het broedseizoen wordt geadviseerd om ook het snoeiafval buiten het broedseizoen te verwijderen. Een grote stapel snoeiafval vormt namelijk een ideale broedlocatie voor kleine vogelsoorten als de winterkoning. Indien onverhoopt een dergelijke soort hierin tot broeden komt, mag het snoeiafval niet eerder worden verwijderd dan wanneer de jongen definitief zijn uitgevlogen.

6.2 Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Vleermuizen worden ook benoemd in Bijlage II van de conventie van Bonn.

De bomen op het noordelijk deel van de onderzoekslocatie zijn in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Indien een boom gekapt gaat worden dient vooraf geïnspecteerd worden of deze als potentiële verblijfplaats kan dienen voor vleermuizen. De kap van een dergelijke boom zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie van vleermuizen kunnen leiden tot overtreding van de

.....

Wet natuurbescherming. Daarom verdient het aanbeveling bomen met potentiële verblijfplaatsen te handhaven. Op die manier zijn overtredingen van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

Worden bomen die als verblijfplaats kunnen fungeren wel gekapt dan vindt er mogelijk verstoring en/of vernietiging plaats. Voorafgaand aan het kappen van een dergelijke boom dient een nader (jaar-rond) onderzoek uitgevoerd te worden, om de functie van de boom voor vleermuizen aan te tonen.

Beschadigen, vernielen of wegnemen, zoals bedoeld in artikel 3.5 lid 4 is te voorkomen door te allen tijde de functionaliteit te behouden. Dit kan bijvoorbeeld door het aanbieden van voldoende alternatieve verblijfplaatsen. Overtreding van artikel 3.5 lid 2 voor zover het verstoren van een vleermuis betreft is dan niet te voorkomen. Hiervoor dient een ontheffing worden verkregen. Deze maatregelen, omschreven in een projectplan, dienen vervolgens ter goedkeuring worden voorgelegd aan de provincie Groningen, middels een ontheffingsaanvraag.

Ondanks de wijziging van de projectlocatie blijft het advies gelijk. Het advies is om bomen die potentieel geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen niet te kappen. Deze bomen bevinden zich (nagenoeg) uitsluitend op het noordelijk deel van de onderzoekslocatie. De bomen op het zuidelijk deel zijn (nagenoeg) allemaal ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Daarom is het aanbevelenswaardig om het gebouw in dit deel te realiseren en daarnaast de graven in het zuidelijke deel te delven. Hier zijn geen overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen te verwachten.

6.3 Grondgebonden zoogdieren en amfibieën

6.3.1 Streng beschermde soorten

Eekhoorn

Ten aanzien van de eekhoorn geldt eveneens dat de bomen op het noordelijk deel van de onderzoekslocatie in principe geschikt zijn als verblijfplaats. Indien een boom gekapt gaat worden dient vooraf geïnspecteerd te worden of deze als potentiële verblijfplaats kan dienen. Het kappen van een dergelijke boom zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie voor de eekhoorn kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming. Overtredingen zijn te voorkomen door bomen die geschikt zijn als verblijfplaats niet te verstoren. Daarom verdient het aanbeveling om het dunnen en kappen in het noordelijke deel van de onderzoekslocatie onder ecologische begeleiding plaats te laten vinden en bomen met nesten te behouden. Op die manier zijn overtredingen van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

De bomen die potentieel geschikt zijn als verblijfplaats voor de eekhoorn bevinden zich (nagenoeg) uitsluitend op het noordelijk deel van de onderzoekslocatie. De bomen op het zuidelijk deel zijn (nagenoeg) allemaal ongeschikt als verblijfplaats voor de eekhoorn. Daarom is het aanbevelenswaardig om het gebouw in dit deel te realiseren en daarnaast de graven in het zuidelijke deel te delven. Hier zijn geen overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de eekhoorn te verwachten.

Indien er een nest van een eekhoorn wordt aangetroffen dient een nader onderzoek uit te wijzen of het nest in gebruik is. Wanneer een boom met een bewoond nest wordt gekapt betreft dit een overtreding van artikel 3.10 lid 1 van de Wet natuurbescherming. Voor het beschadigen, vernietigen en verstoren van een dergelijk eekhoornnest is een ontheffing benodigd.

6.3.2 Licht beschermde soorten en amfibieën

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van graafwerkzaamheden kunnen dieren verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Dit houdt een overtreding van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming in. Voor de te verwachten soorten geldt, op grond van het provinciale soortenbeleid, bij ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen.

Het doden of verwonden kan plaatsvinden indien schuil- of voortplantingslocaties worden beschadigd. Dit kan door het verwijderen van bladeren, ondergroei, takkenhopen en andere materialen die door langdurige opslag of aanwezigheid schuilplaatsen bieden. Het verwijderen van de materialen dient daarom buiten de gevoelige periode van voortplanting of winterrust plaats te vinden. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen.

6.4 Overige soort(groep)en

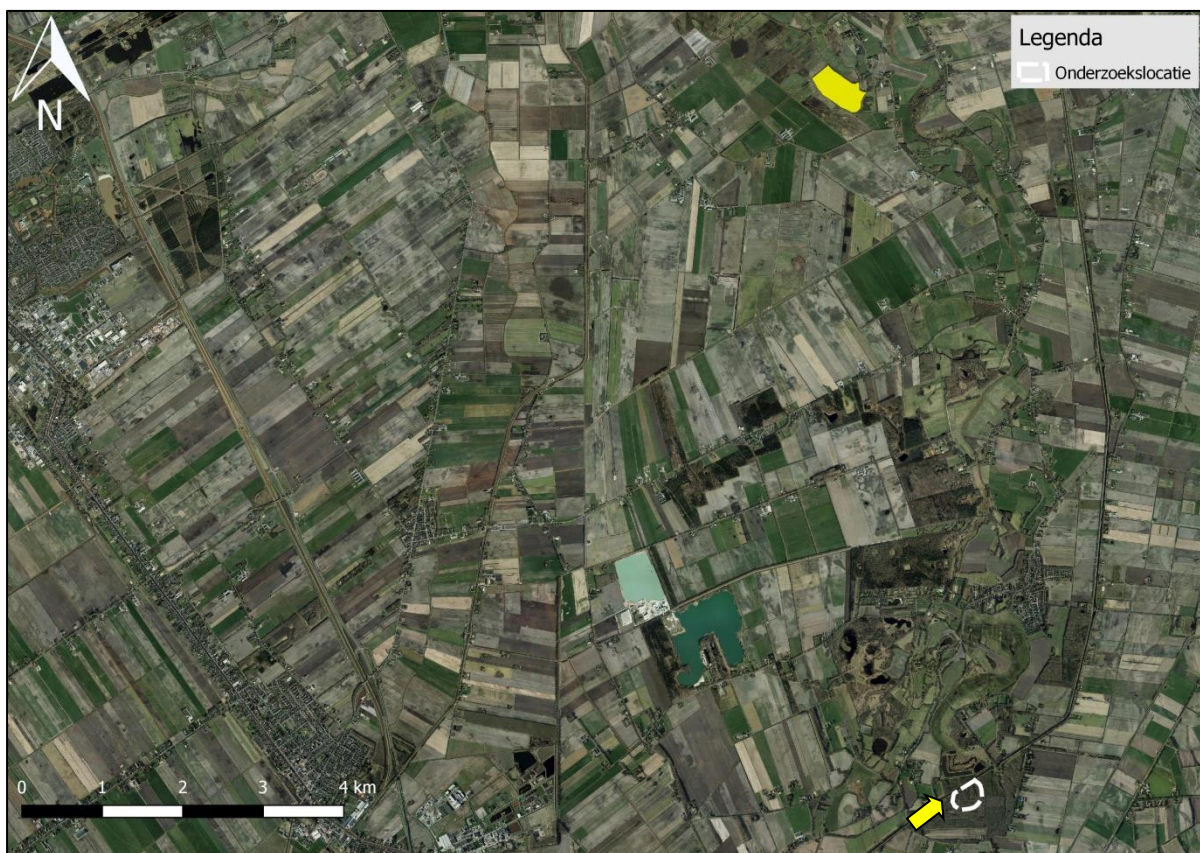
Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

7 TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING

In algemene zin kan er door een plan sprake zijn van negatieve gevolgen vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke gebieden er mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen ingrepen op de onderzoekslocatie. Verder wordt beschreven of een vervolgtraject noodzakelijk is en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen.

7.1 Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, Lieftingsbroek, bevindt zich op circa 8,5 kilometer afstand ten noorden van de onderzoekslocatie (zie figuur 10).

Figuur 10. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000.

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen een Natura 2000-gebied. Indien er sprake zou zijn van een effect, betreft dit een extern effect, zoals toename van geluid, licht of depositie van stikstof.

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft op 29 mei 2019 uitgesproken dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet meer als basis voor toestemming voor activiteiten gebruikt mag worden. Daarmee vervalt de in het PAS gehanteerde grenswaarde van stikstofdepositie. Gevolg hiervan is dat vóór verlening van toestemming vast moet staan/uitgesloten moet worden of activiteiten natuurgebieden in de omgeving aantasten.

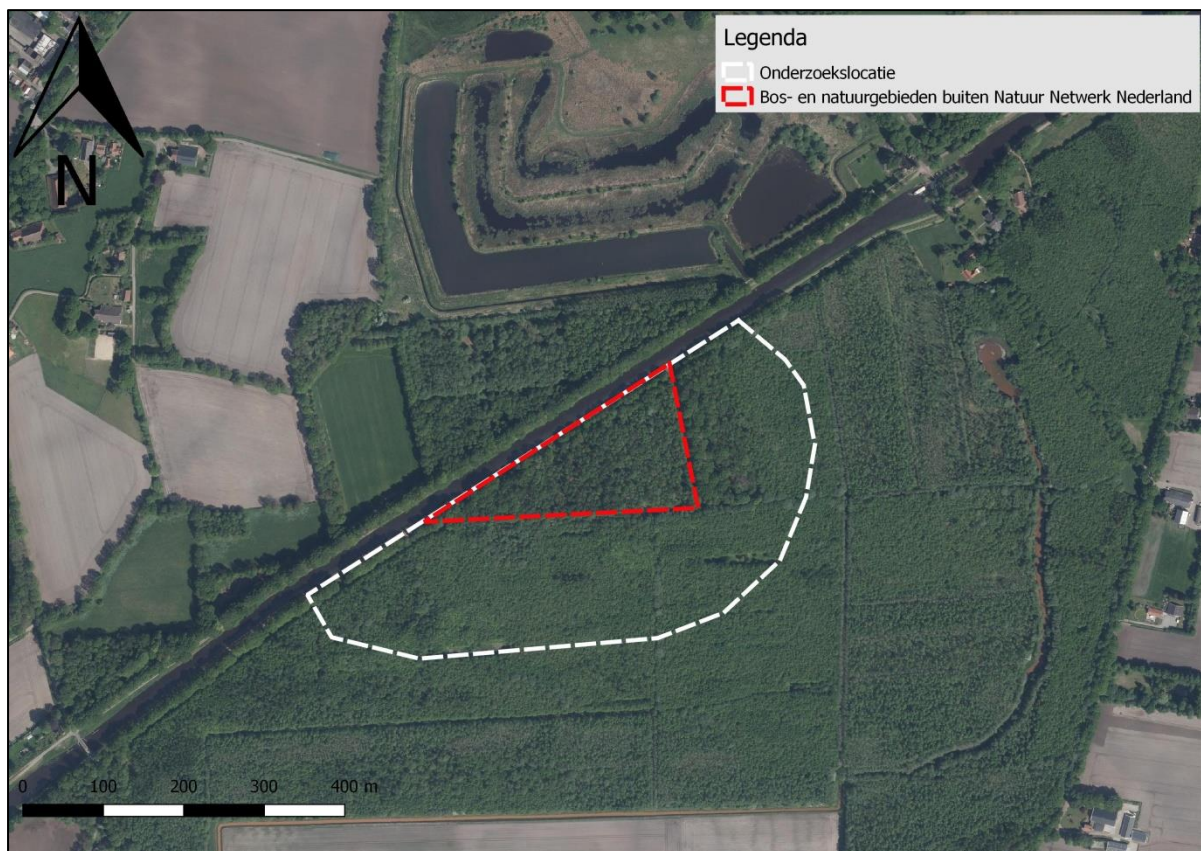
In dat kader zijn twee scenario's mogelijk. In het eerste scenario wordt de omgevingsvergunning aangevraagd zonder het vooraf uitvoeren van een vervolgonderzoek in het kader van de gebiedsbe-

schermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming. Dit kan tot gevolg hebben dat het bevoegd gezag een vervolgonderzoek alsnog noodzakelijk acht. In het tweede scenario wordt voorafgaand aan het indienen van de aanvraag van de omgevingsvergunning een vervolgonderzoek uitgevoerd en op basis van de resultaten onderbouwd of de activiteiten een ecologisch effect hebben, met betrekking tot stikstofdepositie, op natuurgebieden. In beide scenario's kan het bevoegd gezag besluiten om de omgevingsvergunning alsnog niet te verlenen.

Econsultancy verwacht, gezien de afstand ($\pm 8,5$ km) tot de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden in combinatie met de aard van de plannen (realisatie natuurbegraafplaats), geen externe effecten als gevolg van de voorgenomen plannen op de onderzoekslocatie. Vervolgonderzoek in het kader van de gebiedsbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming wordt niet noodzakelijk geacht.

7.2 Natuurnetwerk Nederland

De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk. De onderzoekslocatie ligt wel in de nabijheid van een gebied, behorend tot het Natuurnetwerk Nederland. Het noordelijke deel van de onderzoekslocatie is deels een beschermd natuurgebied in de zin van de Provinciale Omgevingsverordening. Het betreffende deel behoort niet tot het Natuurnetwerk Nederland maar is getypeerd als Bos en Natuurgebied buiten het NNN (figuur 11). De bescherming daarvan is vergelijkbaar met dat van het Natuurnetwerk Nederland.

Figuur 11. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland.

Initiatiefnemers van ingrepen binnen of in de directe nabijheid van een dergelijk Bos- en natuurgebied buiten het Natuurnetwerk Nederland mogen geen significante schade toebrengen aan de actuele of potentiële natuurwaarden van het gebied. Daarnaast mag de initiatiefnemer niets doen dat een signi-

.....

ficante beperking met zich meebrengt van de mogelijkheid een hoogwaardige robuuste verbinding aan te leggen. De omgevingscondities zullen ten opzichte van de oorspronkelijk situatie mogelijk veranderen. Dit zal middels een zogenaamd “effectenonderzoek beschermde natuur” nader moeten worden onderzocht. Een dergelijke toetsing moet aantonen of de ingreep een significante negatieve verandering van natuurwaarden met zich meebrengt. Storingsfactoren zijn bijvoorbeeld areaalverlies, vervuiling, geluidsverstoring, lichtverstoring, optische verstoring, versnippering van de natuur en betreding van de natuur. Indien blijkt dat de voorgenomen ingreep leidt tot een significant negatief effect dan moet er een groot openbaar belang zijn dat de voorgenomen plannen rechtvaardigt, waarbij ook gekeken wordt naar mogelijke alternatieven en mitigerende en compenserende maatregelen.

Het zuidelijke deel van de onderzoekslocatie, bestaand uit productiebos behoort niet tot de beschermde gebieden volgens de Provinciale Omgevingsverordening. Vervolgonderzoek in het kader van de gebiedsbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming wordt niet noodzakelijk geacht voor ingrepen in dit deel van de onderzoekslocatie.

8 HOUTOPSTANDEN

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 10 are en bomenrijen van minimaal 21 bomen, gelegen buiten de bebouwde kom (de zogenaamde 'houtopstanden'). Het is verboden deze houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen zonder voorafgaande melding bij Gedeputeerde Staten. In dit hoofdstuk wordt beschreven of er bij de voorgenomen kap sprake is van meldingsplicht en herplantplicht conform artikel 4.2 en artikel 4.3 van de Wet natuurbescherming. Verder wordt beschreven of er vervolgmaatregelen getroffen dienen te worden ten behoeve van de voorgenomen houtkap.

Op de locatie zijn houtopstanden aanwezig die vallen onder artikel 4 van de Wet natuurbescherming. De te vellen houtopstanden zijn gelegen buiten de door de gemeente vastgestelde grenzen van de bebouwde kom van beschermde houtopstanden. De voorgenomen werkzaamheden vallen onder reguliere dunning van een houtopstand (Wet natuurbescherming artikel 4.1 g). De dunning betreft in dit geval een verzorgingsmaatregel ter bevordering van de groei van overblijvende houtopstanden. Voor een dergelijke dunning geldt geen meldings- en herplantplicht. De provincie Groningen hanteert daarbij de basisregel dat het totale areaal oppervlakte van het bos onveranderd moet blijven.

9 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Landgoed Heidehof een actualisatie quickscan flora en fauna uitgevoerd aan de Bosgebied ten zuiden van Ruiten AA kanaal te Laude.

De actualisatie van de quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en heeft tot doel om in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten, gebieden of houtopstanden aanwezig zijn die volgens de Wet natuurbescherming een beschermd status hebben en die mogelijk negatieve gevolgen kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep.

De initiatiefnemer is voornemens een natuurbegraafplaats te realiseren in het bosgebied ten zuidwesten van het Ruiten AA kanaal in de gemeente Vlagtwedde. Om dit mogelijk te maken moet de onderzoekslocatie een nieuwe bestemming krijgen. De huidige bestemming van de onderzoekslocatie is natuurgebied. In de nieuwe situatie zal de bestemming tweezijdig zijn, te weten natuurgebied en begraafplaats. Daarnaast wenst Landgoed Heidehof een gebouw te realiseren (figuur 9). Dit gebouw krijgt een oppervlakte van circa 100 m² en dient om mensen te ontvangen voor een gesprek of om gebruik te maken van het toilet tijdens een bezoek.

Op het moment van schrijven is er nog geen concreet bosbeheerplan opgesteld voor de onderzoekslocatie. Voor onderhoud van de onderzoekslocatie wordt uitgegaan van een eerste dunning waarbij 15% van de slechte bomen wordt gekapt. De volgende dunning vindt dan 5 jaar later plaats. Er worden geen bomen gekapt uit noodzaak van begraven.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel I. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel I. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen.

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffingsaanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren. Indien werkzaamheden binnen broedvogelseizoen plaatsvinden dient er eerst een broedvogelinspectie plaats te vinden.
	jaarrond beschermd	ja	ja	ja	mogelijk	broedvogelinspectie ten aanzien van haviknest(en)
Vleermuizen	verblijfplaatsen	mogelijk	mogelijk	mogelijk	mogelijk	indien bomen gekapt worden ecologische begeleiding ten aanzien van verblijfsplaatsen voor vleermuizen
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	-
	vliegroutes	mogelijk	mogelijk	nee	nee	bomen die mogelijk fungeren als vliegroute behouden
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	mogelijk	nee	Indien bomen gekapt worden ecologische begeleiding ten aanzien van verblijfsplaatsen voor eekhoorn. Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene grondgebonden zoogdieren.
Amfibieën		minimaal	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van bruine kikker en gewone pad

Soortgroep	Geslacht habitat	Ingrep verstrend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
Reptielen	nee	nee	nee	nee	-
Vissen	nee	nee	nee	nee	-
Libellen en dagvlinders	ja	nee	nee	nee	Mogelijk (deel)populatie van grote weerschijnvlinder aanwezig. Gezien de aard en omvang van de ingrep is verstoring niet aan de orde.
Overige ongewervelden	nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten	nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming					
	Gebied aanwezig	Ingrep verstrend	Nader onderzoek	Vergunningplicht	
Natura 2000	8,5 km	mogelijk	mogelijk	mogelijk	noodzaak onderzoek afhankelijk van ontwikkelingen rond PAS
Natuurnetwerk Nederland	nee	nee	nee	nee	Gelegen binnen Bos- en natuurgebied buiten NNN. Effectenonderzoek indien ingrepen plaatsvinden binnen noordelijk deel van de onderzoekslocatie.
Houtopstanden	ja	ja	nee	nee	-

* Wijzigingen in het planvoornemen kunnen van invloed zijn op de uitkomst van het onderzoek.

Conclusie

Middels een broedvogelinspectie ten aanzien van de havik dient vastgesteld te worden of de ingrep verstrend is. Bomen met haviknesten dienen te blijven staan. Daarnaast wordt activiteit binnen een straal van 75 meter van een haviknest als verstrend beschouwd. Ten aanzien van algemene broedvogels kunnen overtredingen worden voorkomen door rekening te houden met het broedseizoen.

Ten aanzien van de eekhoorn en vleermuizen geldt dat bomen voor het kappen geïnspecteerd moeten worden op potentiële vaste rust- of verblijfplaatsen. Indien potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn dienen deze bomen te blijven staan. Indien deze bomen wel gekapt worden moet voortijdig de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen vastgesteld worden middels nader onderzoek.

Voor beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn overtredingen ten aanzien van de Wet natuurbescherming wegens het ontbreken van geschikt habitat, het ontbreken van sporen en/of vanwege een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling niet aan de orde. Wel dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht.

Voor wat betreft bescherming van Natura 2000-gebieden geldt dat er op dit moment geen sluitend antwoord gegeven kan worden omtrent de noodzaak voor aanvullend onderzoek met betrekking tot stikstofdepositie. Op het moment van schrijven worden vergunningen niet meer verleend vóór aange-toond is dat er geen externe effecten zijn op omliggende natuurgebieden als gevolg van de voorgenomen activiteiten. Vervolgonderzoek in het kader van de gebiedsbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming wordt niet noodzakelijk geacht. De uitspraak van het bevoegd gezag is hierin echter leidend.

Met betrekking tot gebiedsbescherming Natuurnetwerk Nederland dient er een effectenonderzoek uitgevoerd te worden om te onderzoeken of de effecten van de voorgenomen ingrep leiden tot significant negatieve effecten.

Ten aanzien van houtopstanden geldt er geen melding- en herplantplicht.

Aanbevelingen

Aangezien overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van soortenbescherming alleen te verwachten zijn binnen het noordelijk deel van de onderzoekslocatie verdient het aanbeveling om de voorgenomen werkzaamheden te richten op het zuidelijke deel van de onderzoekslocatie.

Ten aanzien van gebiedenbescherming geldt eveneens dat het aanbeveling verdient om de voorgenomen werkzaamheden te richten op het zuidelijk deel van de onderzoekslocatie aangezien het noordelijk deel behoort tot het 'Bos- en natuurgebied buiten het NNN'. Indien de voorgenomen werkzaamheden alleen plaatsvinden binnen het zuidelijke deel is een 'effectenonderzoek beschermde natuur' mogelijk overbodig.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.

Nationale Database Flora en Fauna (NDFF), uitvoerportaal; <https://ndff-ecogrid.nl>, zoekgebied Laude, periode 2008-2018

www.nationaalgeoregister.nl

www.ravon.nl (soortgegevens amfibieën en reptielen)

www.sovon.nl (soortgegevens vogels)

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/ (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten)

www.verspreidingsatlas.nl/ (verspreidingsgegevens NDFF)

www.vogelbescherming.nl (soortgegevens vogels)

www.wetten.overheid.nl (Wet natuurbescherming)

Provinciale websites

www.provinciegroningen.nl/ (NNN en beschermde gebieden in Groningen)

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd (zie tabel II). Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

Tabel II. Zorgplicht.

Artikel 1.11. Zorgplicht	
1.	Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2.	De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten: <ol style="list-style-type: none"> dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel, indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; “de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”. Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer men een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, men zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van het voorgenomen handelen. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor het betreffende beschermde natuurgebied en de betreffende soortgroep in deze rapportage worden aan-gegeven.

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In tabel III t/m V worden deze artikelen nader toegelicht.

Tabel III. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.1 Wet natuurbescherming.

Artikel 3.1. Soorten van de Vogelrichtlijn	
1.	Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2.	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3.	Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4.	Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5.	Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
Toelichting	
Alle inheemse vogelsoorten in Nederland vallen onder de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn is een richtlijn vanuit de Europese Unie uit 1979 en heeft betrekking op de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is. De lijst met soorten is niet limitatief.	

Tabel IV. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.5 Wet natuurbescherming.

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn	
1.	Het is verboden in het wild levende dieren van deze soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2.	Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3.	Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen.
5.	Het is verboden planten van soorten uit de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
Toelichting	
Het gaat bij artikel 3.5 over in het wild levende dieren van verschillende soortgroepen. In de wet wordt voor vogelsoorten uit bijlage II van het verdrag van Bern geen uitzondering gemaakt. Van de vogelsoorten die in Nederland voorkomen is hieronder een selectie gemaakt. Van de overige soortengroepen zijn alle soorten genoemd.	
Soorten	
Planten	drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasscherm, zomerschroeforchis
Zoogdieren	bever, hamster, hazelmuis, lynx, Noordse woelmuis, otter, wolf, wilde kat
Walvisachtigen	bruinvis, bultrug, butskop (hille), dwergpotvis, dwergvinvis, gestreepte dolfin, gewone dolfin, gewone spitsdolfijn, gewone vinvis, griend, grijze dolfin, kleine zwaardwalvis, narwal, Noordse vinvis, orka, potvis, spitsdolfijn van Gray, tuimelaar, walrus witfankdolfijn, witsnuitdolfijn, witte dolfin
Vleermuizen	Bechsteins vleermuis, bosvleermuis, Brandts vleermuis, franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, grote hoefijzerneus, grote rosse vleermuis, ingekorven vleermuis, kleine dwergvleermuis, kleine hoefijzerneus, laatvlieger, meervleermuis, mopsvleermuis, Noordse vleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, vale vleermuis, watervleermuis
Amfibieën	boomkikker, geelbuikvuurpad, heikikker, kamsalamander, knoffookpad, poelkikker, rugstreeppad, vroedmeesterpad
Reptielen	dikkopschildpad, gladde slang, Kemps' zeeschildpad, lederschildpad, muurhagedis, soepschildpad, zandhagedis
Vissen	houting, steur
Vlinders	apollovlinder, boszandoog, donker pimpernelblauwtje, grote vuurvlinder, moerasparelmoenvlinder, monarchvlinder, pimpernelblauwtje, teunisbloempijlstaart, tijmblauwtje, zilverstreephoibeestje
Libellen	bronslibel, gaffellibel, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker, mercurwaterjuffer, Noordse winterjuffer, oostelijke witsnuitlibel, rivierrombout, sierlijke witsnuitlibel
Insecten	brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever, heldenbok, juchtleerkever, oeveraas, vermiljoenkever
Overig	Bataafse stroommossel, platte schijfthoren

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrictlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn

Vogels	appelvink, baardman, beflijster, bergeend, bergfluit, bijeneter, blauwborst, blauwe kiekendief, boerenzwaluw, bontbekplevier, bonte strandloper, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, boompieper, boomvalk, bosrietzanger bosruiter, bosuil, braamsluiper, brandgans, bruine kiekendief, buizerd, casarca, Cetti's zanger, draaihals, duinpieper, dwergmeeuw, dwergster, Engelse kwikstaart, Europese kanarie, fitis, fluit, geelgors, gekraagde roodstaart, gele kwikstaart, geoorde fuut, glanskop, goudhaan, grasmus, graspieper, graszanger, grauwe kiekendief, grauwe klauwier, grauwe vliegenvanger, griel, groene specht, groenling, grote bonte specht, grote gele kwikstaart, grote karekiet, grote stern, grote zilverreiger, havik, heggenmus, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kerkuil, klapekster, klein waterhoen, kleine barmsijs, kleine bonte specht, kleine karekiet, kleine plevier, kleine zilverreiger, kleinste waterhoen, kluut, kneu, koolmees, koereiger, kraanvogel, krekeltzanger, kortsnavelboomkruiper, kruisbek, kuifmees, kwak, kwartelkoning, lepelaar, matkop, middelste bonte specht, nachtegaal, Noordse stern, oehoe, oeverloper, oeverpieper, oeverzwaluw, ooievaar, orpheusspotvogel, paapje, pestvogel, pimpelmees, poelruiter, porseleinhoen, purperreiger, putter, ransuil, rietgors, rietzanger, rode wouw, roerdomp, roodborst, roodborsttapuit, roodhalsfuut, rouwkwikstaart, sijs, slangenarend, slechtvalk, smelleken, snor, sperwer, spotvogel, sprinkhaanzanger, steenuil, steltkluut, strandplevier, taigaboomkruiper, tapuit, tijftaf, torenvalk, tuinfluit, velduil, visarend, visdief, vuurgoudhaan, wespandief, wielewaal, winterkoning, witbandkruisbek, witte kwikstaart, witwangster, nachtzwaluw, woudaap, zeearend, zwarte mees, zwarte ooievaar, zwarte roodstaart, zwarte specht, zwarte stern, zwarte wouw, zwartkop, zwartkopmeeuw
--------	---

Tabel V. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.10 Wet natuurbescherming.

Artikel 3.10. Andere soorten		
Het is verboden om: <ol style="list-style-type: none"> In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A1, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen. De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B2, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. 		
Toelichting		
Het gaat bij artikel 10 om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers. Dieren zijn opgenomen in bijlage onderdeel A1. Planten zijn opgenomen in bijlage onderdeel B2 van de Wet natuurbescherming. Voor een aantal zoogdieren, amfibieën en reptielen geldt per provincie een vrijstelling onder bepaalde voorwaarden. Dit verschilt per provincie. De betreffende soorten zijn aangegeven met een sterretje. Daarnaast is het mogelijk dat sommige provincies ook 'eigen' beschermde soorten hanteren, als aanvulling op het landelijke.		
Soorten		
Dieren	Zoogdieren	aardmuis*, boommarter, bosmuis*, bunzing*, damhart, das, dwergmuis*, dwergspitsmuis*, edelhart, eekhoorn*, egel*, eikelmuis, gewone bosspitsmuis*, gewone zeehond, grote bosmuis, grijze zeehond, haas*, hermelijn*, huisspitsmuis*, konijn*, molmuis, ondergrondse woelmuis*, ree*, rosse woelmuis*, steenmarter*, tweekleurige bosspitsmuis*, veldmuis*, veldspitsmuis, vos*, waterspitsmuis, wezel*, wild zwijn, woelrat*
	Amfibieën	Alpenwatersalamander, bruine kikker*, gewone pad*, kleine watersalamander*, meerkikker*, middelste groene kikker*, vinpootsalamander, vuursalamander
	Reptielen	adder, hazelworm*, levendbarende hagedis*, ringslang
	Vissen	beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper, kwabaal
	Dagvlinders	aardbeivlinder, bosparemoervlinder, bruin dikkopje, bruine eikenpage, donker pimpernelblauwtje, duinparemoervlinder, gentiaanblauwtje, grote paremoervlinder, grote vos, grote vuurvlinder, grote weerschijnvlinder, iepenpage, kleine heivlinder, kleine ijsvogelvlinder, kommavvlinder, pimpernelblauwtje, sleedoorpage, spiegeldikkopje, veenbesblauwtje, veenbosparemoervlinder, veenhooibeestje, veldparemoervlinder, zilveren maan
	Libellen	beekrombout, bosbeekjuffer, donkere waterjuffer, gevlekte glanslibel, gewone bronlibel, hoogveenglanslibel, Kempense heidelibel, speerwaterjuffer
	Overige soorten	Europese rivierkreeft, vliegend hert
Planten	akkerboterbloem, akkerdoornzaad, akkerogentroost, bekliede ogentroost, berggamander, bergnachtsorchis, blaasvaren, blauw guichelheil, bokkenorchis, bosboterbloem, bosdravik, brave hendrik, brede wolfsmelk, breed wollegras, bruinrode wespenorchis, dennenororchis, dreps, echte gamander, franjegentiaan, geelgroene wespenorchis, geplooid vrouwenmantel, getande veldsla, gevlekt zonneroosje, glad biggenkruid, gladde zegge, groene nachtorchis, groensteel, groot spiegelklokje, grote bosaardbei, grote leeuwenklauw, honingorchis, kalkboterbloem, kalketrip, karthuiszeranjer, karwijselie, kleine ereprijs, kleine schorseneer, kleine wolfsmelk, kluwenklokje, knollathyrus, knolspirea, korensla, kranskarwij, kruiptijm, lange zonnedauw, liggende ereprijs, moerasgamander, muurbloem, naakte lathyrus, naaldenkervel, pijlscheefkalk, roggelelie, rood peperboomje, rozenkransje, ruw parelzaad, scherpkruid, schubvaren, schubzegge, smalle raai, spits havikskruid, steenbraam	

Volgens artikel 3.31 zijn de verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer, bestendig gebruik, of ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden onder conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat.

Binnen de Wet natuurbescherming zijn op houtopstanden de artikelen van toepassing die zijn opgenomen in tabel VI.

Tabel VI. Bescherming houtopstanden in de Wet natuurbescherming.

Artikel 4.1	<p>De artikelen uitgezonderd artikel 4.6 zijn niet van toepassing op:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom; b) Houtopstanden op erven of in tuinen; c) Fruitbomen en windschermen om boomgaarden; d) Naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar; e) Kweekgoed; f) Wegbeplantingen, beplantingen langs waterwag en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden bestaande uit wilgen en populieren; g) het dunnen van een houtopstand; h) uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij: <ul style="list-style-type: none"> 1. ten minste eens per tien jaar worden geoogst; 2. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aangesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en 3. zijn aangelegd na 1 januari 2013.
Artikel 4.2	<p>1. Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij Gedeputeerde Staten.</p> <p>3. Gedeputeerde Staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.</p>
Artikel 4.3 lid 1 en 2	<p>Ingeval een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, of anderszins teniet is gegaan, draagt de rechthebbende zorg voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand.</p> <p>De rechthebbende vervangt binnen drie jaar na de herbeplanting, bedoeld in het eerste lid, herbeplanting die niet is aangeslagen.</p>
Artikel 4.4 lid 1	<p>De artikelen 4.2, eerste en derde lid, en 4.3, eerste en tweede lid, zijn niet van toepassing op:</p> <p>het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in en aantoonbaar wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode.</p> <p>het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel in het kader van natuurontwikkeling en -beheer</p>
Artikel 4.5	<p>Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen van artikel 4.3, eerste en tweede lid, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels.</p>

Bijlage 2 Verklarende woordenlijst

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is bedoeld om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Projectplan

Een projectplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het projectplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

